

Wojciech J. Cynarski

Yōshin-ryū jūjitsu : z Japonii do Polski

Idō - Ruch dla Kultury : rocznik naukowy : [filozofia, nauka, tradycje wschodu, kultura, zdrowie, edukacja] 6, 52-62

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Yōshin-ryū jūjutsu – z Japonii do Polski / Yōshin-ryū jūjutsu – from Japan to Poland

Słowa kluczowe: historia, sztuki walki, jūjutsu, yōshin-ryū

Autor artykułu weryfikuje podstawowe informacje o szkole *yōshin-ryū* Akiyamy, podawane różnie (często sprzecznie) w literaturze. Przyjmuje datę jej powstania – ok. roku 1651–1660. Wskazuje na prawdopodobieństwo pochodzenia tej szkoły od *yōshin-ryū* Miury. Ukazuje skrótoowo losy *yōshin-ryū* w Japonii, jej rolę w powstaniu wielu odmian stylowych w tym kraju, a także wpływ na zaistnienie sztuki *jūjutsu* w Europie i USA.

Współcześnie uprawiane są zarówno odmiany nawiązujące do starego, klasycznego *yōshin-ryū*, jak też wersje w różnym stopniu zmodyfikowane, przyjmujące jednak podobną nazwę. Do bardziej znanych należy *shindō yōshin-ryū takamura-ha* (z *honbu* w USA) oraz nauczane w Niemczech i w Polsce *idōkan yōshin-ryū*. O stosunku do tradycji świadczy chociażby nauczanie władania tradycyjną bronią o niewielkiej dziś praktycznej użyteczności.

Jūjutsu uczestniczy w globalnej wymianie kulturowej, stając się bodajże bardziej popularne zagranicą, niż w samej Japonii. Uprawiane jest jako samoobrona, forma rekreacji, jedna z dróg sztuk walki, lub także staje się sportem. Podlega też pewnym (ideowym i programowym) adaptacjom i modyfikacjom.

Wprowadzenie

W pisowni japońskich pojęć i nazw zamieszczonych w artykule uwzględniłam oznaczenie głosek długich. Poprawnie nazwa „sztuki elastyczności” powinna być zapisywana: *jūjutsu*. Natomiast w nazwach szkół i wszelkich organizacji sztuk walki przytoczone są ich nazwy własne. W nazwach tych, podobnie jak w literaturze, sam termin ‘jūjutsu’ pisany jest na wiele sposobów (dźiu-dzicu, Jiu-Jitsu, jujutsu itp.). Nazwy szkół i stylów zapisywane są w języku japońskim z małych liter.

Termin *jūjutsu* pojawił się – zdaniem J. Kanō – ok. 1600–1650 r., wprowadzony – według tradycji – przez mistrza *Shirōbei Akiyama Yoshitoki*, lekarza z Nagasaki, założyciela szkoły *yōshin-ryū*. Akiyama miał studiować w Chinach m.in. *katsu* (metody reanimacji) i *atemi*. Później w drodze ćwiczeń i medytacji wypracował oryginalny program swej szkoły [Ratti, Westbrook 1997, s. 291–293]. Szkoła nauczała 303 technik: uderzeń (*atemi*, *shuhakujutsu*), chwytów (*torae*), duszeń (*shime*) i rzutów (*nage*). Nazwę *yōshin-ryū* można tłumaczyć ‘szkoła duszy wierzby’. Akiyama użył nazwy *jūjutsu* (jap. sztuka elastyczności) dla określenia podstawowej metody i zasady „jū-no ri” (miękkości, elastyczności, ustępowania). Tymczasem S. Mol przypisuje wprowadzenie nazwy *jūjutsu* Jūshinowi Sekiguchiemu, założycielowi *sekiguchi-ryū*, co miało mieć miejsce około 1639 roku.

Metodologia badań

Metodologia historii kultury fizycznej zajmuje się badaniem czynności poznawczych dotyczących sportu, rekreacji i turystyki, rozwoju poszczególnych dyscyplin sportowych oraz wielu innych zagadnień związanych z kulturą fizyczną. Ważnym zadaniem metodologii historii kultury fizycznej jest ukazywanie różnych zależności, procesów i wzajemnych powiązań zachodzących w rozwoju kultury fizycznej w różnych okresach historii. Jak wskazuje K. Warchoł [2000]: „Tylko globalne podejście metodologiczne do zagadnień będących przedmiotem pracy naukowej będzie właściwe i przyniesie zamierzone efekty idiograficzne, nomotetyczne oraz aksjologiczne”.

Przy opisie wychowania fizycznego w Japonii z lat 1868–1914 historyk T. Nakamura [1984] zaleca uwzględnić sztuki walki w kategorii „pozostałe [dziedziny]” – według zasad naukowej metodyki historii sportu (historii kultury fizycznej – hkf). Pomimo, że w Europie dalekowschodnie sztuki walki w niewielkim stopniu współtworzą historię wychowania fizycznego, to jednak podobnie – dzięki formule hkf – badane są one wśród różnych form aktywności fizycznej, najczęściej rekreacyjnej.

Analiza historyczna

W opracowaniach dotyczących historii *jūjutsu* znajdujemy wiele błędów, braków i uproszczeń. Na przykład niektórzy krajowi „specjaliści” piszą, że legendarny mistrz Y. Akiyama był twórcą „*shinto yoshin kenpo*”, z której to szkoły wywodzi się karate *wadō-ryū* (*meijin* H. Ōtsuka) [4] (?). Tymczasem szkoła *shintō yōshin-ryū* powstała w 1864 r. podczas, gdy Akiyama założył swą szkołę *yōshin-ryū* ok. roku 1651–1660. Notabene *wadō-ryū* zachowuje pewne zasady i techniki starego *hakuda i kenpō* szkoły *yōshin*, co mogą potwierdzić tacy mistrzowie, jak K. Sakai 10 dan karate *wadō-ryū*, 8 dan *kenpō*, 8 dan *kobudō* (fot. 1). Pisał o tym także Roland Habersetzer [1989], który jest posiadaczem 8 dan w *wadō-ryū*.

Fot. 1. Mistrz Sakai (wówczas 9 dan, *hanshi*) z autorem, Saitama-Ageo, kwiecień 2000 / Master Sakai (then 9 dan, *hanshi*) with the author, Saitama-Ageo, April 2000

Wśród wielu książek i artykułów, których wiarygodność jest co najmniej wątpliwa, na uwagę zasługuje *Classical Fighting Arts of Japan. A Complete Guide to Koryu Jujutsu* Serge’a Mola wydana w oryginale w 2001 r. Dwa lata później pojawiło się jej polskie tłumaczenie. Książka ta co prawda także nie jest wolna od błędów, ale jako wynik badań źródeł japońskich zawiera sporo rzetelnej wiedzy popartej dobrym warsztatem metodologicznym [Cynarski 2005].

Zdaniem Mola wcześniej od szkoły *yōshin-ryū* Akiyamy funkcjonowała szkoła *yōshin-ryū* mistrza o nazwisku **Miura Yōshin**, właściwie **Nakamura Sakyōdayū Yoshikuni** (związanego z klanem Takeda), także lekarza i także z Nagasaki. Prowadził on szkołę w pierwszej połowie XVII wieku (mógł tu więc ćwiczyć Akiyama). Z tej tradycji wywodzi się linia przekazu *yōshin-ryū totsuka-ha*. Dziewiątym mistrzem był **Totsuka Hikosuke Hidetoshi** (1812–1886). Szkoła ta, nauczająca 112 technik, zaprzestała działalności po sukcesji 12 *sōke*. Jednakże niektóre jej elementy zostały zachowane w szkole *shintō yōshin* [Mol 2003, s. 131–133].

Szkołę *yōshin* wymienia między innymi kronika *Shinsen bujutsu ryūsoroku* (1843) w rozdziale *Kogusoku torite, jūjutsu*. Dla identyfikacji oryginalnego *jūjutsu* historycy sztuk walki sięgają do *koryū bujutsu*. Corizzi [1997] i Habersetzer [1989] wymieniają *yōshin-ryū* wśród tychże klasycznych szkół. James G. Shortt i Katsuharu Hashimoto [1979, s. 22] wskazują, że Yoshitoki Shirōbei Akiyama odbył około roku 1530 podróż z Nagasaki do Tien-Tsin, miejscowości na południe od Pekinu. Tam poznawał miejscowe metody walki, masażu, reanimacji, a także filozofię taoistyczną z zasadą ‘nieoporowania’. Od założonej przez niego po powrocie do Japonii szkoły *yōshin-ryū* wywodzą się: *shin-shin ryū*, *shin-no shindō-ryū* (lub *shinnoshintō ryū*), *tenjin shin’yō-ryū* i inne. Mol wymienia także m.in. szkoły *takeda-ryū*, *takemitsu-ryū* i wpływ na ukształtowanie techniki *kitō-ryū* [Mol 2003, s. 137–138].

Prawdopodobnie zbieżność nazw szkół Miury i Akiyamy nie jest przypadkowa. Akiyama jedynie rozwinął i wzbogacił do 303 technik swoją linię nauczania (przekazu). Nazwa *yōshin-ryū* (szkoła duszy wierzby) odnosi się do zasady elastyczności i ustępowania. Chętnie była też przyjmowana w innych szkołach japońskich, np. w *takagi-ryū* (od 17. mistrza-lidera). Toteż w przypadku *hontai yōshin-ryū* podobieństwo nazw nie wynika z genealogii i kanałów przekazu.

Yamato Tamizaemon dodał do programu szkoły *yōshin-ryū* techniki *taihō-waza* (tzw. polityczne, transportowe) i założył szkołę *shin-no shindō*. Uczniem obydwu szkół (*yōshin-ryū* i *shin-*

no shindō-ryū) był samuraj **Yanagi Sekizai Minamoto Masatori** zwany **Isō Mataemon**¹. Założył on sławną szkołę *tenjin shin'yō-ryū jūjutsu*. W szkole tej przestrzegano pewnego rygorystycznego moralnego (abstynencja, panowanie nad zmysłowością) [Ratti, Westbrook 1997, s. 293]. Oczywiście w klasycznych japońskich sztukach walki zwykle przestrzegano też etyki w relacjach międzyludzkich, zasad grzeczności, szacunku, etykiety postępowania w *dōjō* itd. Oryginalne *jūjutsu* pozostaje do dziś *drogą męstwa i honoru* [por.: Czerwenka-Wenkstetten 1993; Maroteaux 1995; Cynarski 1999].

Oprócz samego półlegendarnego twórcy szkoły i styl mogą poszczycić się licznymi ekspertami o uznanej sławie. Jun Osano (7 dan) podaje w *Koryū bujutsu gairon*, że prawdziwym twórcą *yōshin-ryū* był **Hirotoimi Ōe Senbei** [por.: Osano 1991]. Akiyama mógł sformułować ogólną ideę i stworzyć koncepcję szkoły i stylu, które Ōe Senbei wypełnił właściwą treścią.

Santō Shinjurō Kiyotake był ósmym mistrzem szkoły w linii przekazu Hano Shinkurō (aneks). Był jednocześnie siódmym mistrzem *kenjutsu niten ichi-ryū*, 13. mistrzem *iaijutsu sekiguchi-ryū* i twórcą *taijutsu santō-ryū*. Pozostawił po sobie dwa zwoje *makimono*. Pod koniec epoki Edo lub Tokugawa (1600–1867), a więc w połowie XIX wieku, działało (jak wynika z zamieszczonej w aneksie genealogii) równoległe co najmniej kilku mistrzów tej szkoły. Z kolei w późnych latach XIX w. mistrz **Yoshimatsu Tanaka** nauczał *yōshin-ryū* na Hawajach. Jego uczeń **Seishiro Okazaki** rozegrał tam zwycięskie walki z bokserami i założył szkołę *kodenkan*.

Shihan Kanaya Motoyoshi (1843–1904) nauczał w Dai Nippon Butokukai. Był uczniem **Imada Masayoshi**, który był uczniem dziewiątego *sōke* – Totsuka Hikosuke Hidetoshi (*totsuka-ha*). Jego uczniowie rozgrywali mecze przeciw *jūdō kōdōkan*. Uczniem mistrza Totsuki był dr Erwin von Baelz (1849–1930), niemiecki lekarz i antropolog, profesor Uniwersytetu Cesarzowskiego w Tokio, który miał zainteresować swego studenta J. Kanō sztuką *jūjutsu*². **Totsuka Hikokurō Hidemi** (1842–1909) był 10. *sōke yōshin-ryū totsuka-ha*.

W owym czasie nauczało w Japonii co najmniej kilku *shihan* szkoły *yōshin-ryū*. 24. lipca 1906 r. w konwencji liderów *jūjutsu* w Dai Nippon Butokukai w Kioto *yōshin-ryū* reprezentowali: **Katsuta Hiratsuka** z Kagawa, **Hidemi Totsuka** z Chiba, **Takayoshi Katayama** z Kagawa oraz **Masamizu Inazu** z Kioto reprezentujący linię (*yōshin*) *miura-ryū*.

W latach 1905–1921 pod kierunkiem mistrza **Nakayama Tatsusaburo Yukiyo** w szkole *shindō yōshin-ryū jūjutsu kenpō*³ trenował **Hidenori Ōtsuka** (1892–1982), który uzyskał w owej szkole licencję *menkyō kaiden*. *Meijin* Ōtsuka znany jest jako twórca karatedō *wadō-ryū* i jeden z pierwszych posiadaczy 10 dan. Jednym z jego uczniów jest *shihan* **Teruo Kono** (8 dan *wadō-ryū*, 8 dan *shindō yōshin-ryū jūjutsu kenpō*).

Pod kierunkiem mistrza **Genro Motoaki Kanaya** klasyczne *hakuda yōshin-ryū (totsuka-ha?)* ćwiczył w 1935 r. **Yoshio Sugino** (1904–1998), *meijin* 10 dan w *kobudō* i *aikidō*. Czyli do II wojny światowej kultywowano jeszcze w Japonii starą formę *yōshin-ryū*.

Przekaz Miury zaginął. Także oryginalnej *yōshin-ryū* Akiyamy nie naucza dziś nikt nawet w Japonii. Tymczasem część technik przetrwała, niekiedy w zmodyfikowanej formie, w nauczaniu innych szkół. Chociażby *idōkan yōshin-ryū* naucza tego, co jest dorobkiem mistrza Yamato Tamizaemon, tzn. łączy nauczanie starych form, dynamicznej samoobrony i technik policyjnych.

Z bronią lub bez

Stare szkoły *jūjutsu* nauczały nie tylko walki wręcz, ale także użycia łańcuchów z ostrzem lub ciężarkiem, siekiery, grabi, stalowych pierścieni, wachlarza, *jutte*, sznura, szpil, gwiazdek i tzw. małej lub ukrytej broni, np. *yubibō* (nazywane błędnie *'yawara-bō'*) [Shortt, Hashimoto 1979, s. 14–15]. Ponadto w wielu szkołach *jūjutsu* nauczano równoległe szermierki i innych wojсковych umiejętności.

¹ W latach 1815–1822 był uczniem zmarłego w 1822 roku Oribe Hitotsuyanagi z *yōshin-ryū*. Praktykował jednak w kilku jeszcze *ryū* [Draeger 1996 a, s. 119].

² Zwłaszcza niemieckie opracowania podają, że dr Erwin von Bälz (1849–1930) podjął trening *jūjutsu* u *sensei* Totsuki, by potem „zarazić” swą pasją młodego Jigorō Kanō.

³ James G. Shortt i Katsuharu Hashimoto [1979, s. 42] uważają, że dotyczy to szkoły *shinnshindō-ryū*. Niewątpliwie jednak chodzi tu o szkołę *shindō yōshin-ryū* pochodną szkoły Akiyamy.

W klasycznej wersji *yōshin-ryū* nauczano m.in. walki naginatą, którą to technikę miał wprowadzić sam twórca szkoły Akiyama. Fakty te nie są jednak w pełni potwierdzone [Mol 2003, s. 234]. Wiemy już, że biegly w sztuce miecza mistrz Santō Shinjurō Kiyotake nauczał *kenjutsu* i *iaijutsu*. W wersji Yukiyoishi Takamury (*shindo yōshin-ryu bujutsu takamura-ha*) nauczane jest – oprócz *jūjutsu* – użycie w walce kija, miecza i *tantō*.

Możliwe, choć jest to trudne do jednoznacznej weryfikacji, są zapożyczenia techniczne ze szkoły *yōshin-ryū* do innych szkół, zwłaszcza założonych na początku XX wieku w Europie. Powstały tu fuzje i syntezы techniczne, np. British Ju Jitsu Association (BJJA) naucza *nakama-no jūjutsu*, będącego połączeniem szkół *yōshin-ryū* i *ryōishintō-ryū*. Jak podaje w swej książce *Méthodes Japonaises de Ju-jitsu en Europe* Roland J. Maroteaux (6 dan BJJA), w owej brytyjskiej wersji wymogi podzielone są na 8 stopni *kyū* i 4 dan i zawierają techniki użycia kija (*bō* i *jō*) a także *sai*, *nunchaku*, *tantō*, *katana* i *yari* [Maroteaux 1979].

Także nauczany w Polsce w ramach Stowarzyszenia Idōkan Polska (SIP) styl *idōkan yōshin-ryū* zawiera podstawowe techniki użycia kija *hanbō*, pasa lub sznura, miecza i *tantō* oraz uzupełniające *nunchaku* i *sai*. Ponadto współcześni wojownicy SIP ćwiczą, w ramach systemu *idōkan yōshin-ryū budō* także *kobudō* – techniki różnych klasycznych broni.

Kanały przekazu *yōshin-ryū* do Europy i do Polski

Jak sztuka walki Akiyamy dotarła z Japonii do Europy i Polski? W opracowaniach historycznych odnajdujemy jedynie kilka śladów. Niektóre tropy są fałszywe z racji używania zarówno w Japonii (dawniej i obecnie) jak i na Zachodzie nazwy *yōshin-ryū* dla określenia różnych szkół, zupełnie ze sobą nie związanych. Przykładowo *hontai yōshin-ryū* i *takagi yōshin-ryū* nie wywodzą się od Akiyamy. W Japonii były równolegle rozwijane tradycje *yōshin-ryū* Akiyamy, Yōshina Miury i Oriemona Shigetoshi Takagi⁴ – twórcy *takagi (yōshin)-ryū*.

Na Zachodzie *jūjutsu yōshin-ryū* pojawiło się najwcześniej bodajże na wyspach brytyjskich. Shortt i Hashimoto [1979, s. 21] prezentują w swojej książce artefakt z roku 1938 jakim jest odznaka klubowa *yōshin-ryū* sprezentowana przez mistrza I Kimura z Butokukai dla starego British Ju Jitsu Society (BJJS). Świadczyć to może o prowadzonej w owym czasie współpracy obydwu instytucji. Brytyjskie Towarzystwo Ju Jitsu powołane w 1924 nie nauczało jednak wersji oryginalnej, lecz głównie *tenjin shin'yo-ryu*, szkoły przekazywanej Anglikom przez Yukio Tani (od 1899 r.) i Sada Kazu Uyenishi (od roku 1900). Pomimo, że pierwszym japońskim instruktorem, który pojawił się w Londynie 29. kwietnia 1882 r., był Takashima Shidachi z *yōshin-ryū* [Czerwenka-Wenkstetten 1993, s. 92].

Trudno natomiast rozstrzygnąć, w jakim stopniu i w jakim zakresie techniki *yōshin-ryū* znalazły się w programie szkoły Ericha Rahna w Berlinie (od 1906 r.) i później w DJJR „Erich Rahn” e.V., którego liderką jest teraz Hannelore Sieber. Katsukuma Higashi uczył *jūjutsu* E. Rahna, ten następnie szkolił D. Gdanietza i L. Siebera, itd. Po drugiej wojnie światowej kontakty międzynarodowe, turystyka i współpraca – także w dziedzinie sportu i sztuk walki – były coraz łatwiejsze. Postępowała też instytucjonalizacja sztuk walki (działalność stowarzyszeń i federacji, organizowanie międzynarodowych seminariów szkoleniowych, publikacje) i wymiana wiedzy [por.: Cynarski 2000; 2004 a; Sieber, Cynarski 2003].

Jak podaje *shihan* (9 dan) dr Heribert Czerwenka-Wenkstetten [1993, s. 83], do roku 1992 nauczało w Japonii jedynie dwóch posiadaczy stopni 10 dan w *jūjutsu*: Minoru Mochizuki *hanshi* (1907–2003) i Masafumi Suzuki *hanshi* (1929–1992). Obecnie uczą m.in. Lothar Sieber i Shizuya Sato, wypromowani na 10 dan przez wybitnych współczesnych ekspertów⁵. Nie wszyscy jednak znają lub nawiązują do tradycji szkoły *yōshin*. Inni z różnych względów zaprzestali nauczać. Np. mistrz Yoshio Sugino (10 dan *kobudō*, *hanshi*), pod którego kierunkiem autor miał okazję trenować we Francji, nauczał wówczas (lata 1989–1994) jedynie szermierki szkoły *katorishintō-ryū*, nie wspominając nawet o *yawarajutsu* tej szkoły, ani o *yōshin-ryū*. W zakresie tech-

⁴ Oriemon Shigetoshi Takagi (ur. 02.01.1625), ok. 1660 roku założył szkołę *takagi-ryū*, zwaną dziś *takagi yōshin-ryū* lub *hontai yōshin-ryū*.

⁵ Autor zna osobiście obydwu mistrzów, z którymi studiuje i współpracuje. Ich sylwetki przedstawił w: W. J. Cynarski, Hannelore i Lothar Sieber: *rodzina budō – dosłownie*, „Rocznik Naukowy Idō – Ruch dla Kultury”, 2000, t. 1, s. 278–281; ibidem, *Sensei Sato Shizuya, lider federacji IMAF*, „IRK”, 2000, t. 1, s. 282–283.

nik ręcznych Sugino (a także jego asystent Gorō Hatakeyama 9 dan) akceptował nauczany przez A. Floqueta system *aikibudō*, pochodny szkoły *yoseikan*.

Ewenementem wydaje się przypadek polskiego instruktora *jūdō* i *jūjutsu* Mieczysława Drogosza z Krakowa, który – jak twierdzi – podjął w roku 1972 r. współpracę ze szkołą *yōshin-ryū* mistrzów Yamamoto (ur. ok. 1911) 10 dan, Morihei Sato 10 dan i Osamo Ubukata (organizacja „Soto Shu”). Także w 1972 roku uzyskał 3 dan, gdy ‘najwyższym stopniem technicznym’ (nst) jest tutaj 5 dan. Później do Krakowa przybyli młodzi Japończycy ze szkoły *yōshin-ryū*, co potwierdzili w rozmowach z autorem tekstu uczniowie Drogosza⁶. Nie udało się niestety ustalić szczegółów tej polsko-japońskiej współpracy.

W 1986 roku miało miejsce jeszcze inne dziwne zdarzenie związane z *yōshin-ryū*. Na seminarium EJJU w Warszawie Eryk Murlowski z Opola wykonał ładny pokaz *jūjutsu* przed mistrzem H. Czerwenką-Wenkstettnem (wówczas 7 dan) i wiedeński *shihan* postanowił wyróżnić go przyznaniem wyższego stopnia. Zapytał, w jakim stylu wystawić mu certyfikat na 2 dan i na prośbę zainteresowanego wypisał w *yōshin-ryū jūjutsu*. Natomiast już dwa lata później (1988) Murlowski próbuje ćwiczyć i nauczać nie ‘*yōshin-ryū*’ a ‘*hontai yōshin-ryū*’, przy czym obydwie szkoły mają z sobą bardzo mało wspólnego.

W kwietniu 1990 roku Andrzej Trepte (6 dan) z Warszawy i M. Drogosz z Krakowa powołali Eastern International Ju-Jitsu Federation (EIJJF). Trepte wkrótce wycofał się. Prezydentem został M. Drogosz, a dyrektorem technicznym – najpierw węgierski *sensei* Geza Szepvölgyi (5 dan *renshi*), później niemiecki *jūjutsuka* Siegfried Lory (8 dan).

Fot. 2. Instruktor W. J. Cynarski (2 dan *yōshin-ryū*) i – w roli *uke – senpai* Mariusz Miś (3 kyū *aikibudō*) na Festiwalu Jūjutsu EIJJF w Krakowie, 1.12.1991 / Instructor W. J. Cynarski (2 dan *yōshin-ryū*) and in the role of *uke – senpai* Mariusz Miś (3 kyū *aikibudō*) at the Jūjutsu EIJJF in Krakow 1.12.1991

Fot. 3. Mieczysław Drogosz (biało-czerwony pas) i W. J. Cynarski wraz z uczniami z RODB na Seminarium EIJJF, gdzie Cynarski był jednym z prowadzących szkolenie (Kraków, czerwiec 1993). Prywatne zbiory autora / Mieczysław Drogosz (white-red belt) and W. J. Cynarski with RODB trainees at the EIJJF, seminar where Cynarski was one of the coaches (Krakow, June 1993). Private collection of the autor

Sensei Drogosz promował W. J. Cynarskiego na 1 dan (wraz z Ryszardem Cichym i Piotrem Zagatą z Tarnowa), a następnie podczas Festiwalu Jūjutsu EIJJF w Krakowie (listopad 1991) na 2 dan. Wówczas także dr Stanisław Sterkowicz z Krakowa zdał na (3 dan). W komisji zasiadali Szepvölgyi i Lory. Do uczniów Drogosza zaliczyć można także J. Kwiecińskiego (1 dan) i J. Marchewkę (2 dan). Podczas tygodniowego kongresu i stażu IMAF / EJJU Tokaj-Szerencs’1992 na Węgrzech instruktorzy Marchewka i Cynarski zweryfikowali przed R. Jougeau 6 dan formę *yori-no kata* i stopnie 2 dan w *nihon jūjutsu*, potwierdzając posiadanie oryginalnej techniki.

W owym czasie *sensei* Cynarski założył niesformalizowane „Polskie Centrum Jūjutsu Yōshin-ryū”, aby promować i nauczać oryginalnej techniki tej szkoły. W 1993 roku zdał na 3 dan

⁶ Według wywiadów bezpośrednich, Kraków 1990-1994.

w *yōshin-ryū jūjutsu-karate (jūjutsu kenpō)* w *honbu dōjō* u shihana Siebera w Monachium. W marcu 1994 r. *shihan* Drogosz uznał stopień 3 dan Cynarskiego i przyznał mu licencję instruktora międzynarodowego EIJJF. Niestety od połowy 1994 roku federacja ta przestała formalnie i faktycznie istnieć. Jej lider zasłużył się, organizując międzynarodowe seminaria szkoleniowe z ekspertami tej klasy, co T. Wingrove (7 dan; obecnie 9 dan IJFF) i R. J. Maroteaux (6 dan; obecnie 8 dan IBA). Wprowadził do Polski *yōshin-ryū* i pomógł w zaistnieniu szkoły *takeda-ryū*. Około 1994 roku prezydent EIJJF uzyskał honorowe stopnie 7 i 8 dan, przyznane prawdopodobnie przez S. Lory'ego. Rok lub dwa lata później Drogosz zupełnie wycofał się z działalności w dziedzinie sztuk walki.

Yōshin-ryū w Niemczech i w Polsce

Równoległe i niezależnie *shihan* Lothar Sieber (10 dan) nauczał (i czyni to nadal) stylu pod nazwą *yōshin-ryū jūjutsu-karate* w swojej szkole „Jiu-Jitsu und Karate Schule Sieber” w Monachium. *Yōshin-ryū jūjutsu-karate* jest formą ewolucyjną typu *modern* nastawioną na realną skuteczność w samoobronie i walce wręcz. Nauczanie realizowane jest w zakresie stopni 5–1 kyū oraz 1–4 dan (wg przepisów DJJR e.V.). Jak w starym *yōshin-ryū* tym, co wyróżnia szkołę, jest duża ilość technik *atemi*, ale także słynie ona z technik dźwigni i duszeń [Czerwenka-Wenkstetten 1993, s. 88; Mol 2003, s. 136]. W *yōshin-ryū* nauczonym przez Siebera jest aż ok. 50% *atemi* – technik uderzeń i kopnięć wykonywanych identycznie jak w *zendō karate*. Jūjutsu i karate (pokrewne *kenpō*) w szkole Siebera wzajemnie się uzupełniają, przestrzegają tych samych zasad i tworzą spójny system.

Do doskonałymi technikami są **Hannelore Sieber** (8 dan; *honbu*), Dieter Drexler (5 dan), Ulf Martens (5 dan), Frank Uebrück (4 dan), Bodo Blumentritt (4 dan; Berlin), a stopnie honorowe szkoły uzyskali m.in. mistrzowie Eduard Matuschek, Benedetto Stumpf, Ditmar Gdanietz, Hans Schöllauf, Hubert baron Klinger von Klingerstorff.

L. Sieber jest uczniem m.in. Petera Jahnke, twórcy *zendō karate tai-te-tao* i *sōke* – światowym liderem tej szkoły. *Zendō karate* zawiera techniki *wadō-ryū* karate, chińskiego *kenpō* i samoobronę *jūjutsu*. **Peter-Knut Jahnke** (1936–1995) z Monachium posiadał 6 dan w *yōshin-ryū jūjutsu-karate*. Był on twórcą koncepcji i założycielem szkoły *zendō karate tai-te-tao*. Współcześnie w Europie naucza dwóch *shihan* – mistrzów *yōshin-ryū jūjutsu-karate (jūjutsu kenpō)*. Szkołę w Monachium prowadzi od 30 lat *dai-shihan* **Lothar Sieber** 10 dan *yōshin-ryū jūjutsu-karate, meijin* w jūjutsu, karate i *tai-te-jutsu, dai-sōke* stylu *zendō karate tai-te-tao*, patron *idōkan yōshin-ryū*. Naucza głównie w Niemczech, ale prowadził także seminaria szkoleniowe w Austrii, Hiszpanii, Polsce i USA. Jego uczniem jest **Wojciech J. Cynarski** (6 dan), *okuden shihan* w *idōkan yōshin-ryū* budō. Od 1992 roku W. J. Cynarski współpracuje z *shihanem* Sieberem, a od lutego 1993 jest jego „wewnętrznym uczniem” (*uchi-deshi*). Zdał w jego szkole na 3 i 4 dan (nst), później uzyskał także kolejne stopnie honorowe. Od 1993 r. Cynarski jest odpowiedzialny za nauczanie *yōshin-ryū* w Polsce.

Styl nauczany w Polsce w ramach SIP łączy twardą szkołę Siebera z technikami klasycznymi oraz kontynuuje przekaz moralnej drogi sztuk walki klasycznych samurajskich szkół. Sfera techniczna systemu *idōkan yōshin-ryū jūjutsu* – obok rzutów podobnych do stosowanych w *jūdō kōdōkan* i specjalnych *suteminage* – rzutów poświęcenia, dźwigni i duszeń, zawiera typowe dla tej starsosamurajskiej tradycji bojowej: *tai-sabaki* (kroki i obroty ciała w pozycji stojącej lub kłęzącej), *otoshi* (lub *taoshi* – obalenia, różne od rzutów *nage*), specyficzne uderzenia i techniki uciskowe, *kaeshi* (kontry i wyprzedzenia ataku), *taihō-waza* (techniki transportowe, policyjne), techniki łamania, *bukinobu* (dział technik z bronią – kijem, sznurem, nożem) etc. Ponadto *jūjutsu* nauczane w RODB i SIP znakomicie łączy się z *zendō karate, aikijutsu* i technikami użycia tradycyjnych broni nauczanych w systemie *idōkan yōshin-ryū budō*.

O ile w szkole Siebera nauczana jest samoobrona i walka realna, „polskie” *jūjutsu yōshin-ryū* i Rzeszowski Ośrodek „Dōjō Budōkan” (RODB) bierze także udział w rywalizacji sportowej uczestnicząc od roku 1992 w szkoleniach, turniejach, organizując zawody makroregionalne, ogólnopolskie i międzynarodowe. Zawodnicy *jūjutsu* sportowego RODB i SIP startują z powodzeniem i zwyciężają w licznych turniejach organizowanych pod patronatem PZJJ MP (od

pierwszych w 1993 r. poczynając) [Jan 1994; Zieliński 1994; Borowiec 1998; Cynarski 1999; 2001; 2004 b]. Udział w zawodach traktowany jest tutaj jako sprawdzian przygotowania psychofizycznego i techniczno-taktycznych umiejętności.

Inne dzisiejsze szkoły *yōshin-ryū*

Davied Maynard wyróżnia kategorię *gendai nihon jūjutsu*, czyli nowych japońskich szkół i stylów przeciwstawnych starszym, czyli *koryū*. Do *gendai nihon jūjutsu* zalicza on szkoły powstałe od końca ery Tokugawa, jak *hakkō-ryū*, *shindō yōshin-ryū*, *daitō-ryū*. Kategorie *goshin jūjutsu* tworzą szkoły samoobrony, gdzie pomieszano techniki *jūjutsu* z innymi np. zapaśniczymi, jak w odmianie brazylijskiej⁷. Kolejną kategorię tworzą nowe współczesne systemy, które używają nazwy *jūjutsu*, ale wcale lub w niewielkim stopniu związane są z *nihon jūjutsu*, a także unikają japońskiej terminologii [por: Sato 1998; Craig 1995; Mol 2003]. Z kolei Draeger i Smith [1980, s. 138–139] wskazują, że powstałe z *jūjutsu* nowoczesne *jūdō* i *aikidō* są typowymi **systemami eklektycznymi**. W *jūdō* odnajdujemy z trudem jedynie ślady technik szkoły *tenjin shin'yō-ryū*, pochodnej *yōshin-ryū* *jūjutsu*.

Cristian Laiber⁸ za współczesnego lidera *yōshin-ryū* uważał mieszkającego w USA *sōke* stylu *shindō yōshin-ryū* – mistrza Takamurę. Tymczasem **Yukiyoshi Takamura** wywodzi swoją szkołę od Hirotosuke Totsuka z początku XX wieku, lecz – jak podaje – dokonał modyfikacji starej techniki i metody⁹. Styl *shindō yōshin-ryū takamura-ha* wyewoluował z *dōjō* mistrza Hirotosuke (Hikosuke?) Totsuka, który nauczał w Tokio w drugiej połowie XIX wieku. **Katsunosuke Matsuoka** był uczniem Totsuki, a także szkół *jikishinkage-ryū*, *hokushin ittō-ryū* i *tenjin shin'yō-ryū*. Założył on szkołę *shindō yōshin-ryū* – „nowy styl duszy wierzy”. Następnie zmieniono zapis ideogramu *shin* w nazwie szkoły: z ‘nowy’, na ‘święty’. W szkole Takamury powrócono do znaczenia ‘nowy’ ideogramu słowa *shin*. W roku 1990 w San Jose (USA) mistrz Takamura powołał organizację „Shindo Yoshin Kai Bujutsu”. W roku 2000 *sensei* Takamura zmarł w wieku 72 lat. Liderem został **Toby Threadgill** (posiadacz licencji *menkyo kaiden*) z USA [1].

Z kolei inna amerykańska szkoła o podobnej nazwie jest typową szkołą eklektyczną. *Shihan Jeff Moore* (7 dan) jest liderem założonej przez siebie „International Federation of Yoshin Ryu Jujitsu” (od 1977 r. działa w ramach „American Federation of Jujitsu”). Jego uczeń N. Wesner (3 dan) jest właścicielem szkoły „Nate Wesner’s School of Martial Arts” (yoshinjujitsu.com [2]). Na zamieszczonych na stronach szkoły zdjęciach widzimy, że uczniowie ćwiczą w białych *gi*, natomiast *shihan* trenuje w spodniach *hakama*, granatowej bluzie i biało-czerwonym pasie. Na stronach internetowych szkoły podany jest szkic historii szkoły Akiyamy w Japonii i np. wymagania na 1 dan: m.in. „*boxing & wrestling, stick & knife fighting, shiai...*” (boks, zapasy, walka kijem i nożem, zawody). O ile więc nazwa „Yoshin Ryu” jest historyczna i stroje podobne do historycznych, to treści programu nauczania są istotnie różne od klasycznych.

Penetracje w sieci Internet pozwalają odnaleźć także strony włoskiej szkoły „Jutaijutsu Yoshin Ryu” (strony internetowe yoshinryu.com [3]). Tu jednak trudno rozstrzygnąć, na ile ma ona związek z oryginałem.

Analiza z perspektywy socjologii kultury fizycznej

Minęły czasy, gdy możliwość treningu w elitarnej szkole sztuki walki uzależniona była od szlacheckiego pochodzenia lub poparcia prominentnych osób. Poszczególne szkoły i kluby nie muszą już walczyć o prymat w sposób dosłowny, jak czyniła to szkoła *yōshin-ryū totsuka-ha* mistrza Hikosuke Totsuka (1796–1886) rywalizując z *jūdō kōdōkan shihana Jigorō Kanō* (1860–1938) np. podczas turnieju w 1886 r. [Draeger 1996 b, s. 117]. Notabene dr Kanō wystawił wówczas do zawodów zawodników znających techniki *yōshin-ryū* i innych klasycznych szkół. Dzisiaj *jūjutsuka* rywalizują jedynie w walce sportowej, jak czynią to zawodnicy SIP, lub stosując techniki bojowe na użytek wojskowy.

⁷ D. Maynard, *Brief History of Nihon Jujutsu*, www.shinkyokai.com/jujutsu. Za: *Jūjutsu yōshin-ryū*, „Biuletyn Sōbudō”, 2004.

⁸ C. Laiber (3 dan *yōshin-ryū*) jest rumuńskim instruktorem i badaczem budō. Ćwiczy wg dwóch linii przekazu: M. Hatsumiego (*takagi yōshin-ryū*) i Y. Takamury.

⁹ www.shinyokai.com/history/htm, *Takamura Ha Shindo Yoshin Kai Jujutsu*, s. 1–5.

Różne dalekowschodnie sztuki walki (dsw) uczestniczą dziś, w dobie globalizacji, w procesie kulturowych wymian, co dotyczy także *jūjutsu* [Obodyński, Cynarski 2003]. Upowszechnienie dsw, ich instytucjonalizacja, demokratyzacja i komercjalizacja powodują powstawanie nowych eklektycznych szkół, których zlepkowy charakter nikogo już specjalnie nie gorszy. O istnieniu licznych szkół i organizacji decyduje zwłaszcza ich umiejętność utrzymania się na rynku. Powoduje to zarzucenie pewnych zasad i dewaluację przyznawanych stopni. Chęć zarobkowania powoduje, że małe elitarne grupy starannie dobieranych uczniów stają się wielkimi zbiorowościami osób często przypadkowych, a zaciszne dōjō zastępowane jest przez duże sale gimnastyczne. Dużo trudniej wówczas o indywidualizację nauczania i wychowania.

Metody i techniki wymienionych w artykule mistrzów-nauczycieli po części zaginęły, po części zaś przetrwały w przekazie wielu szkół, przeróżnych syntez, podlegając wielu nowym adaptacjom i modyfikacjom. Część archaicznych technik zarzucono, niektóre stare formy (kata) przekazywane są, jako dziedzictwo kulturowe, a sferę techniczną uzupełniano o nowe, bardziej efektywne rozwiązania. W ten sposób podlegając dyfuzji technik różnych szkół i stylów walki oraz procesom modyfikacji, unowocześniania – do czego przyczyniają się turnieje i inne sprawdziany – powstały nowe szkoły o różnym stosunku i dystansie wobec źródeł i japońskiej tradycji. *Jūjutsu* podlega westernizacji, to znaczy transformacji umożliwiającej mu funkcjonowanie i dalszy rozwój na globalnym obszarze kultury fizycznej i masowej, a zwłaszcza w ramach cywilizacji zachodniej¹⁰.

Uwagi końcowe

Pluralizm szkół i różnych organizacji, których podobieństwo niekiedy sprowadza się do samej nazwy, utrudnia penetrację i interpretację dziejów szkoły i stylu, liczących sobie ok. 350 lat. Wielkim utrudnieniem jest brak zachowanych tekstów źródłowych, manuskryptów jednoznacznie opisujących historię poszczególnych osób i szkół. Kolejna trudność wynika z zaginięcia oryginalnej tradycji przekazu *yōshin-ryū* w samej Japonii.

Yōshin-ryū odegrało wielką rolę dla powstania w Japonii licznych odmian stylowych, a także dla zaistnienia sztuki *jūjutsu* w Europie i USA. Współcześnie uprawiane są zarówno odmiany nawiązujące do starego, klasycznego *yōshin-ryū*, jak też wersje w różnym stopniu zmodyfikowane. Do bardziej znanych należy *shindō yōshin-ryū takamura-ha* (z *honbu* w USA) oraz *idōkan yōshin-ryū* nauczane w Niemczech i w Polsce. O stosunku do tradycji świadczy chociażby nauczanie władania tradycyjną bronią o niewielkiej dziś praktycznej użyteczności.

Jūjutsu uczestniczy w globalnej wymianie kulturowej, stając się bodajże bardziej popularne zagranicą, niż w samej Japonii. Uprawiane jest jako samoobrona, forma rekreacji, jedna z dróg sztuk walki, lub także staje się sportem. Podlega też pewnym (ideowym i programowym) adaptacjom i modyfikacjom.

BIBLIOGRAFIA

1. „Biuletyn Sōbudō”, *Numer Specjalny – metodyczny i informacyjny*, SIP, Rzeszów 2004, nr 1–2 (13–14), s. 1–90.
2. Corizzi T. (1997), *Classical Jujitsu and Its Modern Forms*, „Inside Karate”, listopad (nr 11).
3. Craig D. M. (1995), *Japan's Ultimate Martial Art. Jujitsu Before 1882. The Classical Japanese Art of Self-Defence*, Chartles E. Tuttle Co., Inc., Boston–Rutland, Vermont–Tokyo.
4. Cynarski W. J. (2000), *Sztuki walki budō w kulturze Zachodu*, WSP, Rzeszów.
5. Cynarski W. J. (2004 a), *Teoria i praktyka dalekowschodnich sztuk walki w perspektywie europejskiej*, Wyd. UR, Rzeszów, s. 1–417.
6. Cynarski W. J. (2004 b), *Jujitsu w Rzeszowie i na Podkarpaciu* [w:] Obodyński K. [red.], *Z tradycji sportu na Podkarpaciu w 650-lecie lokacji Rzeszowa i 100-lecie Klubu Sportowego Resovia*, PTNKF, Rzeszów, s. 135–142.
7. Cynarski W. J. (2005), *Jūjutsu – klasyczne szkoły w Japonii*, „IRK-MC”, t. V, s. 235–237.
8. Cynarski W. J., *Westernizacja dalekowschodnich sztuk walki czy easternizacja zachodniej kultury fizycznej na przykładzie jūjutsu*, (maszynopis).
9. Czerwenka-Wenkstetten H. (1993), *Kanon des Nippon Jujitsu (t. 1). Begriffe, Grundlagen, Geschichte, Basistechniken*, Tyrolia-Verlag, Innsbruck–Wien.

¹⁰ Autor pisze o tym szerzej [w:] W. J. Cynarski, *Westernizacja dalekowschodnich sztuk walki czy easternizacja zachodniej kultury fizycznej na przykładzie jūjutsu*, (maszynopis).

10. Draeger D. F. (1996 a), *The Martial Arts and Ways of Japan (vol. 2). Classical Budo* (wyd. III), Weatherhill, New York – Tokyo.
11. Draeger D. F. (1996 b), *The Martial Arts and Ways of Japan (vol.3). Modern Bujutsu & Budo* (wyd. III), Weatherhill, New York – Tokyo.
12. Draeger D. F., Smith R. W. (1980), *Comprehensive Asian Fighting Arts*, Kodansha International, Tokyo – New York – London.
13. Habersetzer R. (1989), *Découvrir le Ju-Jitsu*, Amphora S.A., Paris.
14. Maroteaux R. J. (1979), *Méthodes Japonaises de Ju-jitsu en Europe*, CAF.
15. Maroteaux R. J. (1995), *L'esprit du ju-jitsu traditionnel. Historique, esotérique, technique*, autoedycja (wyd. II), Avignon.
16. Mol S. (2003), *Japońskie sztuki walki. Przewodnik po koryū jūjutsu*, Diamond Books, Bydgoszcz.
17. Nakamura T. (1984), *Methods of Modern Budo – History*, „Japan Journal of the History of Physical Education” (JJHPE), 1, pp. 21–25.
18. Obodyński K., Cynarski W.J. (2003), *Asian Martial Arts in the Process of Global Cultural Exchanges* [w:] Kosiewicz J., Obodyński K. [red.], *Sport in the Mirror of the Values*, PTNKF, Rzeszów, s. 119–130.
19. Osano J. (1991) [red.], *Hyoho Yamu. Jyujutsu Ken Bo Zukai Hiketsu. Budo Zukai Hiketsu*, BAB, Tōkyō (wg tekstów oryginalnych z 1860–1870 r.).
20. Ratti O., Westbrook A. (1997), *Sekrety samurajów. Studium o japońskich sztukach walki*, (przeł. M. Matusiak) Diamond Books, Bydgoszcz.
21. Sato S. (1998), *Nihon jujutsu*, IMAF, Tokyo.
22. Sieber L., Cynarski W. J. (2003), *Mistrzowie mistrzów z federacji WJJC* [w:] Cynarski W. J., Obodyński K. [red.], *Humanistyczna teoria sztuk i sportów walki – koncepcje i problemy*, Wyd. UR, Rzeszów, s. 59–65.
23. Shortt J. G., Hashimoto K. (1979), *Beginning Jiu-Jitsu Ryoi-Shinto Style*, P.H. Crompton Ltd., London.
24. Warchoł K. (2000), *Wybrane zagadnienia metodologiczne realizacji badań z historii kultury fizycznej*, „Rocznik Naukowy”, AWF Warszawa, IWFiS Biała Podlaska, t. VII, s. 335–342.

Prasa

1. Borowiec W. (1998), *Rzeszowskie jujutsu coraz mocniejsze*, „Nowiny”, nr 219, s. 24.
2. Cynarski W.J. (1999), *Jūjutsu – starojapońska sztuka walki i forma kultury fizycznej*, „Bardo”, Strzyżów, nr 2, s. 26.
3. Cynarski W.J. (2001), *Wybrane fakty z historii sekcji jujutsu i karate Rzeszowskiego Ośrodka „Dojo Budokan” w Strzyżowie z okazji jubileuszu 10-lecia powstania*, „Waga i Miecz”, nr 11–12, s. 20.
4. Jan (1994), *Walki wschodnie. Rozmowa z mistrzynią Polski Południowo-Wschodniej w Jujutsu, Małgorzatą Morawską*, „Gazeta Wyborcza”, Rzeszów, 12.05.1994.
5. Zieliński W. (1994), *Turnieje walk wschodnich*, „Gazeta Wyborcza”, Rzeszów, nr 99, s. 2.

Relacje bezpośrednie

1. Drogosz Mieczysław (lider EIJJF, międzynarodowy instruktor *jūjutsu yōshin-ryū*) – wywiad bezpośredni, Kraków 1994.
2. Marchewka Jacek (2 dan, uczeń M. Drogosza) – wywiad bezpośredni, Kraków 1991.
3. Sieber Lothar (mistrz *yōshin-ryū*, 10 dan) – liczne konsultacje, wywiady, rozmowy i korespondencja, Monachium, 1992–2005.
4. Tichanowicz Igor (uczeń M. Drogosza) – wywiad bezpośredni, Kraków 1990.

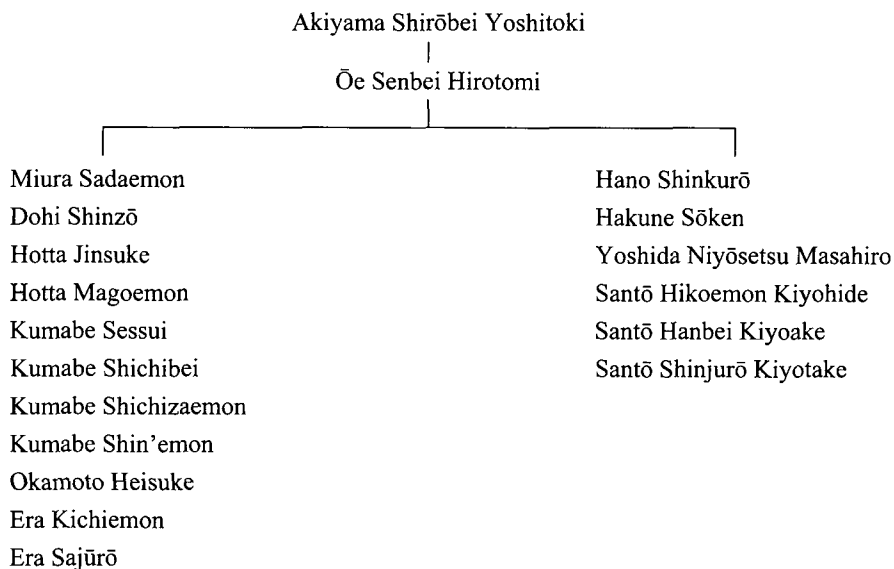
Inne źródła

1. *History of Takamura Ha Shindo Yoshin Ryu* [w:] *Takamura Ha Shindo Yoshin Kai Jujitsu*, www.shinyokai.com/history.htm, s. 1–5.
2. www.yoshinjujitsu.com
3. www.yoshinryu.com
4. www.jujutsu.pl/pfjhistoria.htm (Michał Śliwka, 2004).

ANEKS/APPENDIX

Drzewka genealogiczne – linie przekazu szkół / Genealogical trees – lines of transmission of chools

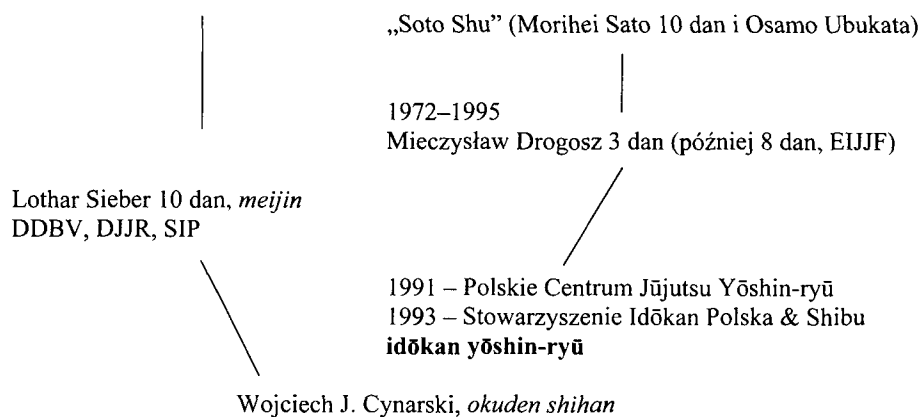
1. Genealogia *yōshin-ryū* wg Santō Shinjurō Kiyotake, *Yōshin-ryū mokuroku* [za: Mol 2003, s. 227], koniec okresu Edo.

2. Przekaz pośredni pokrewnych technik i bezpośredni – przez nauczanie

Mistrzowie *yōshin-ryū* *totsuka-ha* i *tenjin shin'yō-ryū* (J. Kanō, Y. Tani)

Nauczyciele europejskich nauczycieli (K. Higashi, E. Rahn, M. Suzuki, E. Matuschek)

3. Zapis *yōshin-ryū jūjutsu* w *kanji* mistrza K. Tōse (10 dan) i H. Iwasa (7 dan *iaidō*)

揚心流 柔術

Key words: history, martial arts, jūjutsu, yōshin-ryū

SUMMARY

The author verifies basic information about the yōshin-ryū school of Akiyama given by various (often contradictory) sources in literature. He accepts the date of its establishment as about 1651-1660. He indicates the probable origin of this school from yōshin-ryū of Miura. He shows briefly the history of yōshin-ryū in Japan, its role in setting many styles in this country as well as the influence on the existence of the jujutsu art in Europe and the USA.

At present the styles reaching for the old classical yōshin-ryū as well as versions modified to a various degree accepting the similar names are practiced. The more famous ones include shindō yōshin-ryū, takamura-ha (from honbu in the USA) and taught in Germany and in Poland idōkan yōshin-ryū. A sign of attachment to tradition is e.g. teaching to use traditional weapon having very little practical use nowadays.

Jujutsu takes part in global cultural exchange becoming even more popular abroad than in Japan itself. It is practiced as a form of self-defence, a form of recreation, one of the ways of martial arts or it may also become a sport. It undergoes certain (ideological and program) adaptations and modifications as well.